

'Merkel wil in Europa resultaten zien'

Achtergrond - 13 november 2018 - Auteur: Marja Verburg

Merkel wil een Europees leger, zei ze dinsdagmiddag in een toespraak in het Europees Parlement. Maar ze legde zich nergens echt op vast, zegt Hanco Jürgens van het Duitsland Instituut. "Het zijn ver-weg-voorstellen." Toch vindt hij dat ze heeft laten zien dat ze nog steeds een belangrijke speler is in Europa.

"Merkel heeft vandaag in Straatsburg laten zien dat ze hard in debat is over de toekomst van Europa", zegt Jürgens. "Ze wil op de komende Europese top op 13 december resultaten laten zien. Maar het is de vraag of dat lukt."

De Duitse kanselier benadrukte tijdens haar toespraak in het Europees Parlement het belang van solidariteit in Europa. Wie de principes van de rechtsstaat aan zijn laars lapt, brengt niet alleen zijn eigen land, maar ook Europa in gevaar, zei ze. Ze doelde daarmee op Polen en Hongarije, zonder die landen te noemen. Evenmin noemde ze Italië toen ze ervoor waarschuwde problemen op te lossen door nieuwe schulden aan te gaan en verplichtingen niet na te komen.

'Ze was vooral heel Merkelliaans bezig: stapje voor stapje. Ze zei geen dingen die ze niet al eerder heeft gezegd'

In de buitenlandse politiek pleitte Merkel voor een gemeenschappelijk wapenexportbeleid en een gezamenlijk Europees leger, al noemde ze dat laatste een visie voor de toekomst. "De tijden dat Europa op anderen kon vertrouwen, is voorbij", zei ze. Met het idee voor een Europees leger komt Merkel de Franse president Macron tegemoet, zegt Hanco Jürgens, historicus en wetenschappelijk medewerker van het Duitsland Instituut Amsterdam. Emmanuel Macron pleitte daar al eerder voor en herhaalde dat voorstel vorige week, tot ongenoegen van de Amerikaanse president Trump. Merkel zei dinsdag in Straatsburg dat zo'n Europees leger geenszins als alternatief voor de NAVO moet worden gezien, maar juist als aanvulling.

Ze kreeg tijdens haar toespraak regelmatig applaus, maar er was ook veel boegeroep. Daarop reageerde ze geamuseerd. "Oh, daardoor laat ik me toch niet irriteren." En even later: "Dat ik de kern getroffen heb, kun je zien aan het protest. Dat is mooi en eervol."

Merkelliaans

Ook op andere punten kwam Merkel Macron vanmiddag tegemoet, zegt Jürgens. Al is het de vraag of dat voor Macron ver genoeg gaat, voegt hij daar aan toe. Jürgens doelt op de [voorstellen voor de toekomst van Europa](#) die de Franse president vorig jaar september deed. Die gaan op veel punten verder dan Duitsland wil. "Maar in het streven naar een gezamenlijk buitenland- en een gemeenschappelijk asiel- en Afrikabeleid vinden de landen elkaar", zegt hij. "Op die terreinen hebben ze de afgelopen twee jaar ook al heel intensief samengewerkt en veel afgestemd."

Verschillen tussen Frankrijk en Duitsland kwamen in Merkels toespraak eveneens naar voren, zegt Jürgens. Zo hebben Merkel en Macron uiteenlopende visies op de manier waarop belasting op digitaal verkeer moet worden opgelegd. Ook zei Merkel vanmiddag dat ze een Europese veiligheidsraad wil. Jürgens: "Maar ook dat is toekomstmuziek."

De kanselier was vanmiddag vooral heel Merkelliaans bezig, zegt hij: "Stapje voor stapje. Ze zei geen schokkende of nieuwe dingen die ze niet al eerder gezegd heeft. De toon is: ik wil meer Europese solidariteit en een gezamenlijk buitenlands beleid." Ze toonde zich als geëngageerde Europeaan, zegt hij. "Maar ik heb haar bijvoorbeeld niet over het Europees Monetair Fonds gehoord. Dat had ik eigenlijk wel verwacht. Daar zijn de Europese regeringsleiders het kennelijk nog niet over eens."

Aangeschoten wild

Merkel heeft duidelijk gemaakt dat ze op de Europese top op 13 december resultaten wil bereiken, zegt Jürgens. "Maar ze heeft niet een concreet punt genoemd dat dan wordt afgetikt." Ze legt zich niet al te veel vast, zegt Jürgens. "Het zijn ver-weg-voorstellen." Dat heeft mede met de moeilijke positie van Duitsland als grootste land in Europa te maken, zegt hij. "Merkel gaf vanmiddag een inkijkje in de lastige Duitse positie. Enerzijds wordt van Duitsland verwacht dat het visies toont, anderzijds moet het concrete voorstellen doen. Het is moeilijk de andere landen daar in mee te krijgen. Daarom blijft Merkel graag dicht bij beleid waar de landen het wel over eens zijn."

'Een belangrijke reden voor Merkel om zich in 2017 weer verkiesbaar te stellen als kanselier was omdat ze in Europa dingen wilde doen'

Alles waar de Europese leiders het in december niet over eens worden, zal pas na de Europese verkiezingen in mei 2019 weer aan de orde komen, zegt Jürgens. "In verkiezingstijd ligt meestal alles stil."

Toch heeft Merkel zich dinsdag in Straatsburg weer als speler op de Europese kaart gezet, zegt de Duitslanddeskundige. Voor velen gold ze sinds eind oktober als aangeschoten wild, toen ze, na een zware verkiezingsnederlaag voor haar CDU in de deelstaat Hessen, bekend maakte zich [niet opnieuw kandidaat te stellen](#) voor het voorzitterschap van haar partij. Merkel had juist altijd beweerd dat ze alleen effectief kon zijn als kanselier als ze ook partijvoorzitter was. Kan ze nou nog wel iets bereiken in Europa? Ja, denkt Jürgens.

“Een belangrijke reden voor Merkel om zich in 2017 weer verkiesbaar te stellen als kanselier was omdat ze in Europa dingen wilde doen”, zegt Jürgens. “Daar heeft ze nog drie jaar de tijd voor, als ze haar termijn als kanselier kan volmaken. En in drie jaar kun je veel doen.”

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/29151/merkel-wil-in-europa-resultaten-zien>